Agnieszka GAJOWNIK
Wiesława PRZYBYLSKA-KAPUŚCIŃSKA

KSZTAŁTOWANIE SIĘ STÓP PROCENTOWYCH NA RYNKU KREDYTÓW I DEPOZYTÓW BANKOWYCH W LATACH 1993-1995

Rozwinięty rynek pieniężny stanowi skomplikowaną sieć wzajemnie oddziałujących na siebie podmiotów ekonomicznych. Z takiego podmiotowego punktu widzenia rynek ten, jak wiemy, tradycyjnie dzieli się na dwa zasadnicze segmenty:

1) otwarty tzw. rynek bankowych kredytów i depozytów,
2) międzybankowy.

Na otwarty rynek składają się transakcje krótkoterminowymi instrumentami finansowymi pomiędzy podmiotami niefinansowymi (przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe) a sektorem bankowym bądź jedynie pomiędzy podmiotami niefinansowymi. Międzybankowy rynek pieniężny natomiast obejmuje krótkoterminowe transakcje między bankami komercyjnymi oraz transakcje między bankami komercyjnymi a bankiem centralnym. Między wszystkimi wymienionymi segmentami istnieją ścisłe wzajemne powiązania. Rynek międzybankowy bowiem stanowi pewną alternatywę w działalności kredytowo–depozytowej banków komercyjnych.

Przedmiotem niniejszego opracowania będzie analiza kształtowania się stóp procentowych na rynku bankowych kredytów i depozytów. Zasadniczą rolę w określaniu stóp procentowych od kredytów bankowych odgrywa polityka NBP. W związku z tym pojawia się pytanie dotyczące siły tego wpływu.

1. Poziom oraz kierunki zmian stóp procentowych na złotowym rynku depozytowym

Zgodnie z funkcjonującym w Polsce mechanizmem transmisji impulsów pieniężnych, na złotowy rynek depozytowy w zasadniczy sposób wpływ wywierają:

– oprocentowanie kredytów refinansowych banku centralnego,
– sytuacja na międzybankowym rynku złotowym.

Obydwa wspomniane czynniki wymagają wszakże stosownej interpretacji. Wraz ze zmianami funkcjonowania systemu bankowego w Polsce w ostatnich latach wyraźnie widoczny jest malejący udział kredytów banku centralnego w refinansowaniu banków komercyjnych. Efektem tych przemian jest utrata przez podstawową stopę procentową banku centralnego znaczenia jako czynnika bezpośredniego oddziaływania na oprocentowanie depozytów w bankach komercyjnych. W tym świetle ujawnia się problem wpływu i siły oddziaływania, jakie obecnie bank centralny wywiera na banki komercyjne przez wspomniany instrument.

Istniejąca i utrzymująca się sytuacja rosnącego tempa wolnych środków w systemie bankowym spowodowała w badanym okresie dążenia banków komercyjnych do lokowania tych środków między innymi w papierach skarbowych[1]. W ten sposób bony skarbowe zajęły znaczącą pozycję w aktywach banków. W związku z tym spadek ich dochodowości mógł oznaczać dla banków istotne zmniejszenie przychodów (natomiast wzrost dochodowości bonów skarbowych mógł być równoznaczny ze wzrostem przychodów banków). Banki komercyjne, w celu utrzymania poziomu dochodów, mogły zrekompensować stratę przychodów odsetkowych zmniejszeniem kosztów uzyskania pieniądza, a więc obniżeniem oprocentowania depozytów.

Chcąc dokonać oceny zachowania się banków na tle zmieniającej się sytuacji na rynku międzybankowym i oddziałujących na nią impulsów banku centralnego, warto prześledzić kształtowanie się stóp procentowych od depozytów w poszczególnych okresach.

Pierwszym impulsem, w 1993 r., jaki spowodował zmianę oprocentowania bankowych depozytów, była lutowa, dość znaczna (o 3 punkty procentowe) obniżka podstawowych stóp procentowych NBP. Równolegle, w tym samym okresie, na rynku międzybankowym stopy procentowe lokat również uległy obniżeniu, w wyniku spadku rentowności wszystkich bonów skarbowych. Efektem tych dwóch zjawisk było silne obniżenie oprocentowania depozytów w bankach komercyjnych, w marcu 1993 r. Zmiany stopy procentowej depozytów w największych bankach komercyjnych przedstawia tabela 1.

Z analizy tabeli 1 wynika, że reakcje banków na zmiany stóp procentowych banku centralnego oraz na zmiany sytuacji na rynku międzybankowym były opóźnione i nie zawsze proporcjonalne. Banki obniżyły oprocentowanie wszystkich wkładów, w wysokości od 3 do 14 punktów procentowych w zależności od terminu zdeponowanego wkładu. Najsilniej obniżono oprocentowanie 3- i 6-miesięczne. Nieznacznie zmieniło się natomiast oprocentowanie wkładów a vista oraz rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych, czyli wkładów o najkrótszym terminie wypowiedzenia.

[1] Według danych NBP w porównaniu ze stanem na koniec 1992 r., udział bonów skarbowych w aktywach banków na przestrzeni 1993 r. wzrósł o około 80%, a do końca drugiego kwartału 1995 r. o kolejne 25%.

Tabela 1

Stopy oprocentowania kredytów i depozytów złotowych w głównych bankach komercyjnych

Wyszczególnienie	1993											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Stopy oprocentowania kredytów złotowych w głównych bankach komercyjnych												
a. od kredytów o najmniejszym stopniu ryzyka	36-60	39-60	35-55	35-55	35-55	35-55	35-55	35-55	35-55	35-55	35-55	35-55
b. stopa dyskontowa weksli	34-44	34-44	31-44	31-44	31-44	31-44	31-44	31-44	31-44	31-44	31-44	31-44
Stopa oprocentowania depozytów złotowych w głównych bankach komercyjnych												
a. a vista	5-18	5-18	5-16	5-16	5-16	5-16	5-16	5-16	5-16	5-16	5-16	5-16
b. rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych	5-20	5-20	5-18	5-18	5-18	5-18	5-18	5-18	5-18	5-18	5-18	5-18
c. 1-miesięcznych	8-26	8-26	5-21	5-21	5-21	5-21	5-21	5-21	5-21	5-21	5-21	5-21
d. 2-miesięcznych	10-30	10-30	8-26	8-26	8-26	8-26	8-26	8-26	8-26	8-26	8-26	8-26
e. 3-miesięcznych	30-37	30-37	20-35	20-35	20-35	20-35	20-35	20-35	20-35	20-31	20-31	20-31
f. 6-miesięcznych	32-42	32-42	25-36	25-36	25-36	25-36	25-36	25-36	25-36	25-36	25-34	25-34
g. 12-miesięcznych	38-52	38-52	34-43	34-43	34-43	34-40	34-40	34-40	34-40	34-39	34-38	34-38
h. 24-miesięcznych	39-55	39-55	35-47	35-47	35-47	35-45	35-45	35-45	35-45	35-45	35-42	35-42
i. 36-miesięcznych	40-57	40-57	35-50	35-50	35-50	35-45	35-45	35-45	35-45	35-45	35-42	35-42

cd. tab. 1

Wyszczególnienie	1994											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Stopy oprocentowania kredytów złotowych w głównych bankach komercyjnych												
a. od kredytów o najmniejszym stopniu ryzyka	35-55	35-55	35-55	35-55	35-55	32-49,4	31-49,4	31-49,4	31-49,4	31-49,4	31-49,4	31-49,4
b. stopa dyskontowa weksli	31-44	31-44	31-47	31-47	31-47	30-45	30-45	29-45	29-45	29-45	29-45	29-45
Stopa oprocentowania depozytów złotowych w głównych bankach komercyjnych												
a. a vista	5-16	5-16	5-16	5-16	4,78-16	5-16	5-16	5-16	5-16	5-16	5-16	5-16
b. rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych	8-18	8-18	8-18	8-18	8-18	8-18	8-18	8-18	8-18	8-18	8-18	8-18
c. 1-miesięcznych	8-21	8-21	8-21	8-22	8-25,74	10-25,74	10-25,74	12-25,74	12-25,74	12-23,76	12-23,76	12-23,76
d. 2-miesięcznych	8-26	8-26	8-26	8-26	8-26,07	14-26,07	14-26,07	16-26,07	16-26,07	16-26	16-26	16-26
e. 3-miesięcznych	20-31	20-31	20-31	20-31	20-30	20-30	20-30	22-30	22-30	22-30	22-30	22-30
f. 6-miesięcznych	25-34	25-34	25-34	25-34	25-34	25-33	25-33	26-33	26-33	26-33	26-33	26-33
g. 12-miesięcznych	32-38	32-38	32-38	32-38	32-38	29,5-37	29,5-36	29-36	29-36	28,39-36	27,72-36	27,72-36
h. 24-miesięcznych	34-42	34-42	34-42	34-41	33-41	32-41	32-40	29-42,5	29-42,5	29-42,5	29-40	29-40
i. 36-miesięcznych	35-42	35-42	35-42	35-42	33-42	32-40,3	32-40,3	29-38	29-38	29-38	29-38	29-38

cd. tab. 1

Wyszczególnienie	1995											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Stopy oprocentowania kredytów złotowych w głównych bankach komercyjnych												
a. od kredytów o najmniejszym stopniu ryzyka	28-49,4	28-49,4	28-49,4	28-49,4	28-49,4	26-46,8	26-46,8	26-46,8	24-46,8	24-44,2	24-44,2	24-44,2
b. stopa dyskontowa weksli	28-45	28-45	28-45	28-45	28-45	26-41	26-41	26-41	26-40	24-40	24-40	24-40
Stopa oprocentowania depozytów złotowych w głównych bankach komercyjnych												
a. a vista	5-16	5-16	5-16	5-16	5-16	6-16	6-16	6-16	6-16	6-16	6-16	6-16
b. rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych	14-18	14-19	14-19	14-18	14-18	13-18	13-18	13-18	13-18	13-17	13-17	13-17
c. 1-miesięcznych	12-24,09	12-23,8	12-23,8	12-23,8	12-22,9	12-22	12-22	12-22	12-21	12-20	12-20	12-20,2
d. 2-miesięcznych	16-26	16-26	16-25,6	16-25,5	16-25	16-23	15-23	15-23	15-23	13-20,6	13-20,6	13-21,3
e. 3-miesięcznych	22-28	22-28,6	22-28,6	22-27	22-27	20-25	20-24	20-24	18-24	18-22	18-22	18-22,1
f. 6-miesięcznych	24-31	24-32,9	24-32,9	24-31	23-30	22-27	22-26	22-26	19,5-25	19,5-24	19,5	19,5-23
g. 12-miesięcznych	27,72-33	27-35	27-35	27-34	25-32	22,5-30	22,5-28	22,5-28	22-28	22-26	22-25	22-25
h. 24-miesięcznych	29-32	29-39,2	29-39,2	29-36	25,5-36	25-31	25-31	25-31	22-30	22-29	22-26	22-26
i. 36-miesięcznych	29-38	29-40,3	29-40,3	29-40,3	26-37,8	25-33	25-33	25-33	22-32	22-31	22-28	22-28

Źródło: Biuletyny Informacyjne NBP.

Mimo że do końca 1993 r. NBP nie zmienił już wysokości swych podstawowych stóp procentowych, banki, po okresie stabilizacji, od czerwca dokonywały dalszych zmian oprocentowania depozytów. W czerwcu obniżeniu uległy górne granice oprocentowania depozytów o dłuższych terminach zapadalności: 12-miesięcznych o 3 punkty procentowe, 24-miesięcznych o 2 punkty procentowe i 36-miesięcznych o 5 punktów procentowych. Nastąpiło zrównanie oprocentowania lokat 24- oraz 36-miesięcznych. Nie wpłynęło to jednak na zmianę średniego oprocentowania depozytów.

Z początkiem czwartego kwartału 1993 r., banki dokonywały ponownej korekty oprocentowania. Podobnie jak w trzecim kwartale, dalszemu obniżeniu uległo oprocentowanie wkładów od 3- do 24-miesięcznych, mimo że w tym okresie dochodowość najdłuższych bonów skarbowych dość znacznie wzrosła. Banki komercyjne obniżały oprocentowanie depozytów, podążając za zmianami stóp procentowych lokat na rynku międzybankowym. Jednakże należy podkreślić, iż nie wszystkie banki, a także nie równocześnie podejmowały decyzję o zmianie oprocentowania[2].

Oprocentowanie krótkoterminowych depozytów (wraz ze zmianami krótkoterminowych lokat na rynku międzybankowym) od marca do końca 1993 r. wzrosło, natomiast długoterminowych depozytów zmalało (najsilniej o 2-3 punkty roczne i dwuletnie depozyty). Przyczyną takiej sytuacji było większe zainteresowanie funduszami krótkoterminowymi w tym okresie. Ogółem średnie oprocentowanie depozytów zmieniło się nieznacznie (około 0,4 punkta procentowego).

Rok 1994 na międzybankowym rynku pieniężnym charakteryzował się systematycznym (bo od początku do końca 1994 r.) spadkiem rentowności bonów skarbowych, a także spadkiem oprocentowania dłuższych lokat międzybankowych i wzrostem oprocentowania najkrótszych. Jednakże te zmiany na rynku międzybankowym nie wywołały większych reakcji na rynku depozytów. Najbardziej znaczącej zmiany dokonał w styczniu Polski Bank Inwestycyjny SA, podwyższając oprocentowanie depozytów od 1 do 3 punktów procentowych w zależności od okresu lokaty. Spośród największych banków, w ślad za PBI SA, zmiany dokonał tylko Powszechny Bank Kredytowy SA w Warszawie, podwyższając z 5 do 8% oprocentowanie depozytów a vista. Pozostałe banki wyczekując reakcji ze strony NBP, utrzymywały oprocentowanie na niezmienionym poziomie. Dopiero obniżka o 1-2 punkty procentowe stóp kredytów NBP w maju 1994 r. (która usankcjonowała jedynie to, co już działo się na rynku międzybankowym) spowodowała w licznej grupie banków

[2] Największej korekty oprocentowania depozytów dokonał w październiku Bank Gospodarki Żywnościowej, o 3 punkty procentowe zwiększył oprocentowanie rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych i jednomiesięcznych depozytów, obniżył natomiast (o 4-5 punktów procentowych) oprocentowanie lokat 6-, 12- i 36-miesięcznych. Kolejnych korekt oprocentowania depozytów dokonały m.in. Bank Depozytowo-Kredytowy w Lublinie SA oraz Pomorski Bank Kredytowy SA w Szczecinie, obniżając oprocentowanie depozytów długo- i średnioterminowych od 2 do 5 punktów.

komercyjnych weryfikację stóp procentowych od depozytów. Część banków dokonała oprocentowania jeszcze w maju[3] (a więc prawie że natychmiastowo), pozostałe dopiero w czerwcu[4].

W wyniku obniżenia podstawowych stawek procentowych NBP banki komercyjne obniżyły stopę oprocentowania wszystkich rodzajów depozytów, lecz ze szczególnym naciskiem na lokaty długoterminowe. W rezultacie nastąpiło spłaszczenie stawek oprocentowania wkładów 6- i 12-miesięcznych (różnica między ich oprocentowaniem w największych bankach wynosiła jedynie 2-3 punkty procentowe). Na rynku depozytów wystąpiło więc zjawisko zmniejszania się różnic między oprocentowaniem krótkoterminowych i długoterminowych depozytów, analogiczne do zjawiska spłaszczenia się krzywej dochodowości na rynku międzybankowym. Oprocentowanie depozytów „najdłuższych" obniżyło się średnio o 4 punkty procentowe, natomiast oprocentowanie depozytów krótkoterminowych wzrosło o około 1,5 punkta procentowego.

W trzecim i czwartym kwartale 1994 r. sytuacja na rynku depozytów nie uległa zmianie. Ciągły spadek rentowności bonów skarbowych (szczególnie w drugiej połowie roku) banki starały się rekompensować obniżaniem kosztów uzyskania funduszy pożyczkowych. Dokonywały zatem dalszych obniżek oprocentowania depozytów, przede wszystkim długoterminowych (od 3 do 24 miesięcy) o 1-2 punkty procentowe.

Zmiany średnich stóp procentowych od depozytów w poszczególnych miesiącach lat 1993-1995 przedstawia tabela 2. W porównaniu z końcem 1993 r. średnie oprocentowanie depozytów 6-miesięcznych zmalało nieznacznie (o około 2 punkty procentowe), natomiast dużo silniejszemu obniżeniu uległo oprocentowanie depozytów rocznych (o około 6-7 punktów procentowych) i dłuższych.

Omawiając politykę kształtowania stóp procentowych od depozytów, należy podkreślić, że w 1994 r. banki kontynuowały strategię pozyskiwania najtańszych depozytów, tj. środków na rachunkach bieżących przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych. Oprocentowanie rachunków osobistych pozostawało niemal na niezmienionym poziomie od końca 1993 r. a oprocentowanie rachunków przedsiębiorstw wzrosło o 1,1 punkta procentowego. Stopa depozytów 1-miesięcznych wzrosła o 1,5 punkta procentowego natomiast depozytów 2-miesięcznych aż o 6 punktów procentowych. Stopa procentowa od środków ogółem w 1994 r. obniżyła się w porównaniu ze stanem na koniec 1993 r. o 3 punkty procentowe.

Od początku 1995 r. Ministerstwo Finansów kontynuowało politykę zmniejszania rentowności bonów skarbowych (w czwartym kwartale 1995 r. o 2,6% i w sty-

---

[3] Wśród banków, które obniżyły oprocentowanie w maju znalazły się: Powszechna Kasa Oszczędności BP, Bank Handlowy w Warszawie SA, Bank Przemysłowo-Handlowy SA, Pomorski Bank Kredytowy SA.

[4] Do grupy banków, które obniżyły oprocentowanie w czerwcu zalicza się: Polski Bank Inwestycyjny SA, Bank Polska Kasa Opieki SA, Bank Gdański SA, Bank Śląski SA, Bank Depozytowo-Kredytowy w Lublinie SA, Powszechny Bank Gospodarczy SA.

Tabela 2

Średnie oprocentowanie depozytów złotowych w latach 1993-1995*

Miesiące	1 miesiąc	2 miesiące	3 miesiące	6 miesięcy	12 miesięcy	24 miesiące	36 miesięcy	Ogółem
1993								
I	19,4	25,1	34,1	38,6	43,8	46,7	41,6	39,2
II	19,4	20,3	34,1	38,6	43,8	47,3	41,2	39,1
III	15,1	16,2	27,0	30,6	37,8	41,8	37,7	32,5
IV	15,2	15,7	27,1	30,6	37,4	41,3	37,7	32,5
V	15,3	16,1	27,3	30,8	37,2	41,1	37,9	32,7
VI	15,3	13,2	27,4	30,9	36,7	39,7	37,9	32,4
VII	15,3	13,7	27,5	30,9	36,8	40,3	37,9	32,7
VIII	15,7	16,3	27,6	30,9	36,6	40,8	37,8	32,9
IX	16,2	16,8	27,7	31,0	36,5	40,3	37,8	32,9
X	17,3	14,3	27,2	30,3	35,9	39,5	37,4	32,2
XI	17,2	15,6	27,1	30,1	35,7	38,8	37,4	32,1
XII	17,4	14,2	27,2	30,1	35,7	38,7	37,4	32,1
1994								
I	17,5	17,2	27,0	30,0	35,5	39,0	37,4	32,1
II	17,7	15,5	27,0	30,0	35,5	38,8	37,4	32,0
III	17,5	15,4	27,1	30,0	35,5	38,9	37,4	32,0
IV	18,1	16,7	27,1	30,1	35,4	38,8	37,4	32,0
V	17,8	16,9	26,9	29,5	35,1	38,4	35,7	31,5
VI	16,6	17,6	27,3	28,9	33,6	37,0	33,6	30,8
VII	18,1	19,8	26,2	28,7	33,5	36,5	33,5	30,3
VIII	18,4	19,6	26,7	29,3	31,7	36,9	30,8	29,8
IX	18,6	19,8	26,7	29,3	31,7	37,1	30,8	29,8
X	17,6	19,3	26,6	29,2	31,5	37,1	30,7	29,6
XI	18,5	20,9	26,2	28,6	30,9	35,5	30,5	29,1
XII	18,7	20,0	26,2	28,6	30,9	35,4	30,5	29,1
1995								
I	19,4	20,5	26,1	28,5	30,8	34,4	30,5	29,0
II	19,1	20,7	25,5	27,9	30,4	32,7	30,4	28,4
III	18,6	20,6	25,5	27,9	30,4	33,1	30,3	28,4
IV	19,5	21,2	25,2	27,8	30,2	32,1	30,3	28,2
V	19,9	20,9	24,5	27,1	29,5	31,0	30,0	27,5
VI	19,5	19,9	22,4	23,5	25,9	28,0	25,7	24,3
VII	19,0	18,9	22,1	23,8	25,8	28,0	25,7	24,2
VIII	19,1	19,0	22,1	23,6	25,7	27,7	25,7	24,1
IX	18,9	18,6	20,7	22,1	23,6	25,7	22,8	22,4
X	17,2	16,8	20,0	21,3	23,1	24,5	22,9	21,7
XI	17,4	16,6	20,0	21,2	23,0	24,6	22,9	21,5
XII	17,5	16,8	20,0	21,2	23,0	24,5	22,9	21,5

* Dane w tabeli stanowią średnie ważone udziałem banków w ogólnej wielkości depozytów. Dane pochodzą z siedemnastu banków, na rachunkach których w grudniu 1994 r. znajdowało się ponad 80% depozytów złotowych wszystkich banków komercyjnych.

Źródło: Analiza dochodowości lokat złotowych i walutowych gospodarstw domowych w latach 1993-1994 w wybranych bankach, NBP, Departament Statystyki, kwiecień 1995 r., oraz Analiza dochodowości lokat złotowych i walutowych gospodarstw domowych w okresie I-XII 1995 r. w wybranych bankach, NBP, Departament Statystyki.

czniu o dalszy 1 punkt), co podobnie jak w roku poprzednim, zmusiło banki do obniżania oprocentowania depozytów. Do 20 lutego sześć spośród największych banków obniżyło oprocentowanie depozytów, głównie o okresie deponowania dłuższym niż jeden miesiąc. Wśród tych banków znalazły się między innymi: Powszechny Bank Kredytowy, Wielkopolski Bank Kredytowy, Pomorski Bank Kredytowy, PKO S.A. oraz Bank Śląski, który najsilniej obniżył oprocentowanie depozytów. W wyniku tej obniżki depozyty lokowane w Banku Śląskim na okresy 3-, 6- i 12-miesięczne miały najniższe oprocentowanie. Średnie oprocentowanie w ciągu dwóch pierwszych miesięcy zmalało o około 2 punkty procentowe.

W celu zahamowania spadku oprocentowania depozytów w bankach, NBP podniósł od 21 lutego 1995 r. podstawowe stopy procentowe. Podniesienie podstawowych stóp procentowych zatrzymało obniżanie oprocentowania depozytów w trzech bankach BHP SA oraz PBK SA – w lutym, a BRE SA – w marcu (tu podwyższono oprocentowanie).

Średnia stopa procentowa ogółem w pierwszym kwartale 1995 r. obniżyła się o około 1 punkt procentowy. Najsilniej spadła stopa dla lokat 24-miesięcznych o 1,2 punktu. Nieznaczny wzrost nastąpił jedynie w grupie depozytów 2-miesięcznych o 0,01 punkta.

Drugi kwartał 1995 r. charakteryzował się pewnym wzrostem płynności systemu bankowego, a także wzmożonym popytem na oferowane przez Ministerstwo Finansów bony skarbowe. Obydwa czynniki zadecydowały o trendzie obniżania się wszystkich stóp procentowych rynku międzybankowego i w niewielkim stopniu rynku depozytowego.

Jednakże prawie czteropunktowa obniżka podstawowych stóp procentowych NBP w końcu maja przesądziła definitywnie o ponownym obniżeniu stóp procentowych od depozytów niemalże już we wszystkich bankach. Należy podkreślić, że w tym okresie banki nie reagowały jednakowo na sytuację na rynku międzybankowym oraz na decyzję NBP[5].

Zmiany oprocentowania depozytów stosunkowo w niewielkim stopniu dotyczyły depozytów o okresie przechowywania przez jeden miesiąc. W większym stopniu (o około 2,8 punkta procentowego) obniżono oprocentowanie 3-miesięcznych depozytów oraz (o około 4,3 punkta procentowego) depozytów 6-miesięcznych i (o około 4,3 punkta, 4,1 punkta, 4,6 punkta procentowego) depozytów rocznych dwu- i trzyletnich. Głębsze obniżki lokat „długich" spowodowały dalsze zacieranie się różnic

[5] Poza Bankiem Śląskim SA, który dokonał dużej obniżki stóp procentowych w lutym, oprocentowanie obniżyły: Powszechny Bank Kredytowy SA (przed obniżką NBP); Powszechny Bank Gospodarczy obniżał oprocentowanie dwukrotnie - w maju przed decyzją NBP i w czerwcu po decyzji; Bank Przemysłowo-Handlowy dokonał zmiany oprocentowania w kwietniu i w maju dodatkowo, dyrektorzy oddziałów warszawskich BP-H obniżyli oprocentowanie jeszcze w czerwcu; najsilniej jednak obniżył oprocentowanie Bank Zachodni od 5 do 6 punktów procentowych.

między oprocentowaniem krótko- i długoterminowych depozytów (podobnie jak to wystąpiło na rynku międzybankowym). Średnie oprocentowanie depozytów ogółem w drugim kwartale obniżyło się o 3,52 punkta procentowego.

W trzecim kwartale 1995 r. stopy procentowe depozytów pozostawały raczej na poziomie z okresu poprzedniego. Dopiero wraz ze spadkiem bieżącej i oczekiwanej inflacji i obniżeniem przez NBP podstawowych stóp procentowych, obniżeniu uległo również oprocentowanie depozytów. Jednakże jedne banki zareagowały prawie natychmiast, inne zaś z pewnym opóźnieniem[6]. W związku z tym obniżyło się średnie oprocentowanie depozytów.

Niezauważalnie zmieniły się stopy procentowe depozytów bieżących. Pod silniejszym wpływem okazały się depozyty długoterminowe (12- i 24-miesięczne), których oprocentowanie obniżyło się o około 2%. Obserwowana sytuacja była niewątpliwie odzwierciedleniem zjawisk zachodzących na rynku międzybankowym jako kontynuacja tendencji zacierania się różnic między długo- i krótkoterminowym oprocentowaniem, której obrazem była odwrócona krzywa dochodowości.

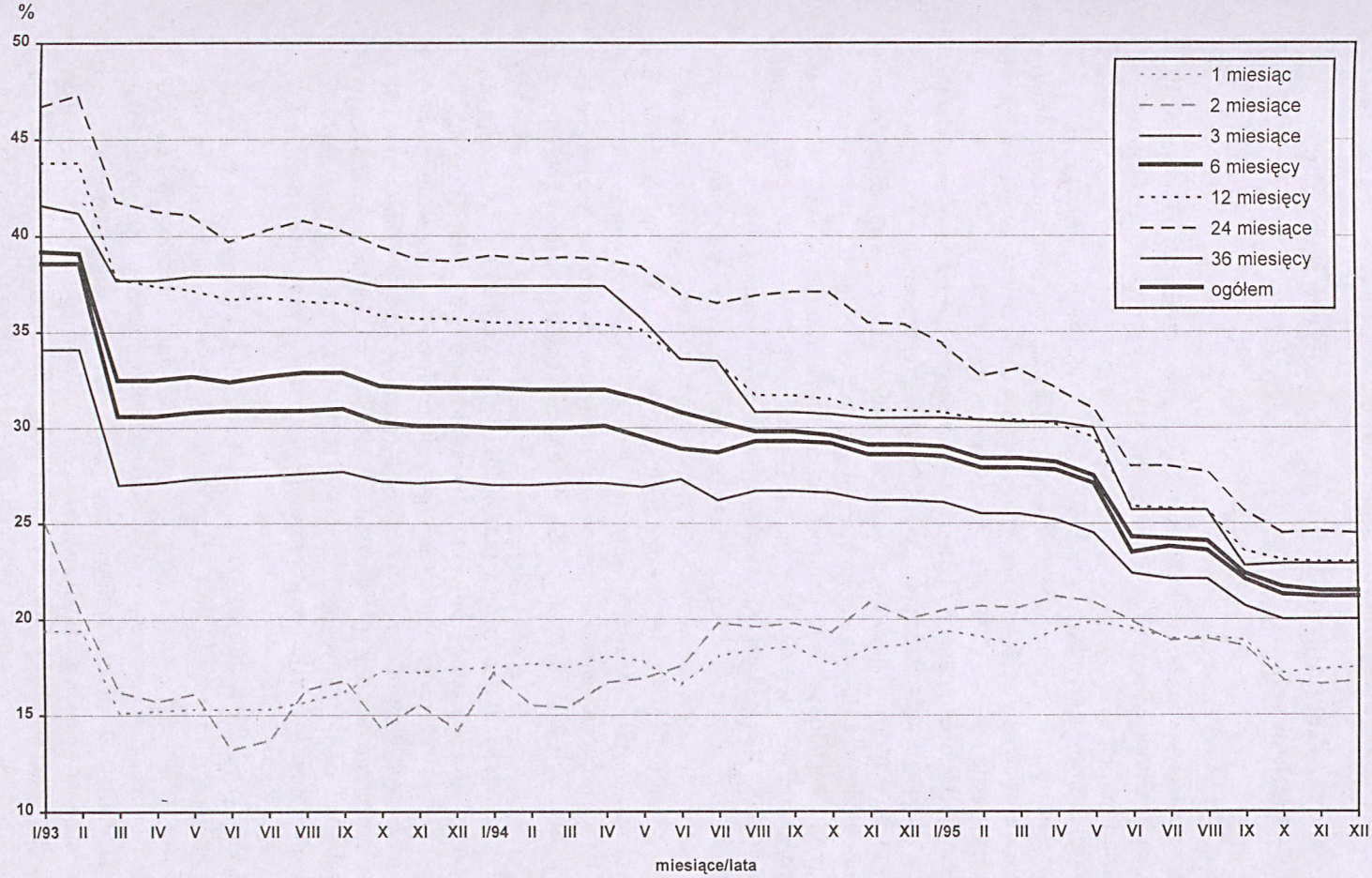
Dwuprocentowa obniżka podstawowych stóp procentowych spowodowała około 2% obniżkę depozytów ogółem. Do końca roku oprocentowanie depozytów w bankach pozostało na tym samym poziomie, przy czym średnia stopa zmalała o około jeden punkt procentowy. Ilustrację powyższych zagadnień przedstawia tabela 2 oraz wykres 1.

Na podstawie zestawionych danych (w tabeli oraz na wykresie), możemy ocenić, że w okresie od marca 1993 r. do grudnia 1995 r. nastąpił spadek średniej ważonej, stopy procentowej dla ogółu depozytów terminowych złotowych (z wyjątkiem lokat 1- i 2-miesięcznych). Najwyższy spadek oprocentowania o około 12-13 punktów procentowych wystąpił w przypadku lokat 3- i 2-letnich oraz rocznych. Nastąpił on głównie między majem a sierpniem 1994 roku oraz między marcem a czerwcem 1995 roku.

Było to w szczególności spowodowane, obniżeniem stopy procentowej przez NBP, w wyniku czego większość banków obniżyła oprocentowanie depozytów. Struktura zmian oprocentowania depozytów odpowiadała tym samym strukturze zmian stóp procentowych rynku międzybankowego, gdzie w podobny sposób silniej obniżano oprocentowanie lokat długoterminowych przy wzroście oprocentowania lokat najkrótszych. Spadek oprocentowania długoterminowych depozytów oraz wzrost oprocentowania 1- i 2-miesięcznych depozytów wywołały zbliżenie się do siebie oprocentowania krótko- i długoterminowego i w związku tym zacieranie się różnic między nimi.

---

[6] Już we wrześniu obniżki oprocentowania lokat o 2-3 punkty dokanały PKO BP oraz PKO SA, natomiast o około 1-1,5 punkta procentowego - BRE SA, Bank Śląski SA, BIG SA, BIG Bank SA. W październiku: PBI (o 2-3%), BGŻ (1-2%), BH w Warszawie (1-1,25%) i ponownie BRE (0,6-1,16%).

Wykres 1. Średnie oprocentowanie depozytów złotowych w latach 1993 - 1995

Źródło: jak do tabeli 2

2. Poziom oraz kierunki zmian stóp procentowych na rynku kredytów bankowych

Kolejnym problemem niniejszego opracowania jest analiza poziomu oraz kierunków zmian stóp procentowych od kredytów oraz ocena wpływu polityki banku centralnego na ich kształtowanie.

Stopa procentowa kredytów w bankach komercyjnych na początku 1993 r. pozostawała na poziomie z końca 1992 r. (podobnie jak stopa procentowa depozytów) i kształtowała się w głównych bankach komercyjnych dla kredytów o najmniejszym stopniu ryzyka na poziomie 39-60%, a dla redyskonta weksli 34-44%.

Na decyzję banku centralnego z lutego 1993 r. o obniżce stóp procentowych banki komercyjne zareagowały również obniżeniem swoich stóp procentowych. Obniżeniu uległy stopy procentowe depozytów, a w dalszej kolejności kredytów. Spadek oprocentowania kredytów o najmniejszym stopniu ryzyka wahał się od 2 do 6 punktów procentowych; w podobnej skali obniżona została stopa dyskonta weksli. W końcu marca stopa kredytów w głównych bankach komercyjnych kształtowała się na poziomie 35-55%, a stopa dyskontowa weksli na poziomie 31-44%.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że banki komercyjne na obniżkę podstawowych stóp procentowych NBP zareagowały w sposób asymetryczny: obniżka oprocentowania depozytów była w większości z nich głębsza od obniżki oprocentowania kredytów. Charakterystyczne było również to, że największe banki obniżyły w większym stopniu oprocentowanie depozytów niż kredytów, natomiast w mniejszych bankach prywatnych większa była na ogół skala obniżki stóp procentowych od kredytów.

Po dokonanych zmianach oprocentowania w marcu 1993 r., w kolejnych miesiącach do czerwca, stopa procentowa kredytów utrzymywała się na stałym poziomie. Od czerwca banki obniżając stopę oprocentowania depozytów, korygowały również oprocentowanie kredytów, a decyzje co do zmian oprocentowania były tym razem powiązane z sytuacją na rynku międzybankowym. Jednakże zmiany te nie były już tak silne, jak po lutowej obniżce stawek NBP. W dalszym ciągu jednak, banki w większym stopniu obniżały oprocentowanie depozytów niż oprocentowanie kredytów.

Oprocentowanie kredytów w największych bankach dla kredytobiorców o dobrej wiarygodności finansowej, od marca do grudnia 1993 r., nie uległo zmianie. Obniżyło się natomiast od marca średnie oprocentowanie kredytów, w czerwcu o około 0,7 punkta procentowego i do końca trzeciego kwartału nie poddało się dalszym zmianom. Dopiero stopniowo na przełomie czwartego kwartału, pod wpływem nieznacznych i zróżnicowanych korekt w bankach, ponownie zmalało (o 0,6 punkta procentowego). Średni poziom stopy dyskonta weksli nieznacznie wzrósł na przełomie trzeciego i czwartego kwartału o około 0,2 punkta procen-

towego. Przyczyn wahań cen kredytów możemy upatrywać na rynku międzybankowym, gdyż występujące tam fluktuacje stóp procentowych w decydujący sposób spowodowały wahania oprocentowania depozytów. Obniżanie stawek depozytów pociągnęło za sobą równoczesne obniżenie stawek kredytów.

W roku 1994 sytuacja na rynku kredytów kształtowała się podobnie. W pierwszym kwartale roku tylko niektóre banki dokonywały korekt oprocentowania kredytów. Nie podwyższył jednak cen kredytów Polski Bank Inwestycyjny SA, choć podwyższył oprocentowanie depozytów. Podobnie korekcie oprocentowania kredytów nie poddał również Powszechny Bank Kredytowy SA. Niewielkie zmiany stóp procentowych kredytów w nielicznych bankach wywarły nieistotny wpływ na średnią oprocentowania o około 0,5 punkta procentowego dla każdego rodzaju kredytów, a oprocentowanie kredytów w największych bankach pozostało na poziomie z końca 1993 r. i kształtowało się na poziomie 35-55% (dla dyskonta weksli: 31-44%).

Dopiero pod wpływem impulsu NBP (po zmianie stóp procentowych NBP, 13 maja 1994 r.) liczna grupa banków na przestrzeni dwóch kolejnych miesięcy weryfikowała swoje stopy procentowe[7]. Wraz z obniżeniem oprocentowania depozytów, banki obniżały oprocentowanie kredytów. Średnie oprocentowanie zmalało o około 2 punkty procentowe. Stopa dyskonta weksli natomiast wzrosła nieznacznie (o około 0,05 punkta procentowego). Oprocentowanie kredytów o najmniejszym stopniu spadło z poziomu 35-55% do 31-49% i na tym poziomie utrzymywało się do końca 1994 r.

Począwszy od sierpnia średnia stopa procentowa oscylowała wokół 34%, co wskazuje na pewną jej stabilizację. Nie oznacza to jednak, że banki do końca roku nie dokonywały już żadnych zmian. We wrześniu PKO SA zmniejszył swoje stopy od depozytów, jednakże odbyło się to bez zmiany oprocentowania kredytów ogółem. W listopadzie stopy kredytowe zmieniono w dwóch, z grupy największych banków: w Banku Gospodarki Żywnościowej SA oraz w Banku Zachodnim, z tą jednak różnicą, iż BGŻ obniżył jednocześnie oprocentowanie depozytów. Bank Rozwoju Eksportu zaś, podobnie jak PKO SA, obniżył oprocentowanie depozytów przy niezmienionym poziomie oprocentowania kredytów. Te nieznaczne i nieliczne korekty nie wywołały dużych zmian w średnim oprocentowaniu kredytów (około 0,02%).

Innym czynnikiem, będącym w pewien sposób impulsem pieniężnym NBP w drugiej połowie 1994 r., który wywarł dość znaczny wpływ na sytuację na rynku kredytów i depozytów, były działania podjęte przez NBP, zmierzające do obniżenia kosztów pieniądza. Polegały one na zmniejszaniu wysokości stawek rezerwy obowiązkowej od depozytów złotowych. Zmianie uległy także zasady naliczania i wyko-

[7] Z tym jednak, że PKO BP oraz PBG S.A. obniżały swoje stopy procentowe dwukrotnie - w maju i w czerwcu. Kilka banków (PBKS, PBK, BZ, BRE) obniżyło stopę oprocentowania dopiero w lipcu.

rzystania rezerwy, pozwalające bankom na bardziej efektywne zarządzanie środkami płynnymi. W związku z powyższymi działaniami NBP, presja na utrzymanie wysokiej marży (rozumianej jako różnica między stopami procentowymi i od kredytów, i od depozytów) osłabła i w drugiej połowie 1994 r. marża ta znacznie się zmniejszyła.

W pierwszym kwartale 1995 r. na rynku kredytów sytuacja kształtowała się podobnie jak na rynku depozytów. W analizowanym okresie wystąpiły dwie tendencje kształtowania się stóp procentowych kredytów:

1) obniżanie się stóp procentowych przez obserwowane banki do decyzji NBP o zmianie stóp procentowych,

2) zatrzymanie spadku oprocentowania kredytów po zmianie podstawowych stóp procentowych NBP.

W styczniu 1995 r. większość dużych banków nie zmieniła stóp oprocentowania. Bankiem, który w styczniu rozszerzył zakres propozycji odnoszących się do oprocentowania kredytów, był Bank Handlowy w Warszawie. Bank ten, w tym samym okresie, obniżył również oprocentowanie depozytów.

W lutym 1995 r. banki komercyjne dokonywały korekt oprocentowania i kredytów, i depozytów znacznie częściej. Charakterystyczna przy tym była różnokierunkowość dokonywanych zmian świadcząca o dezorientacji banków w wyniku „zamieszania" na rynku pieniężnym. Obniżki oprocentowania kredytów o najmniejszym stopniu ryzyka były niewielkie i wahały się od 1 punktu procentowego (PKO S.A., PBK SA w Warszawie) do 2 punktów procentowych (Pomorski Bank Kredytowy SA). Natomiast skala obniżek oprocentowania depozytów była większa i wynosiła 1-2 punkty procentowe w PKO S.A., 2-3 punkty procentowe w PBK S.A. w Warszawie, 2,5-5 punktów procentowych w Pomorskim Banku Kredytowym S.A. i aż 5-8 punktów procentowych w Banku Śląskim S.A.

W wyniku decyzji NBP o podniesieniu stóp procentowych banku centralnego z dniem 21 lutego 1995 r., niektóre banki komercyjne podniosły oprocentowanie depozytów. Wzrosły również niektóre ceny udzielanych przez banki kredytów. Wzrost cen kredytów o najmniejszym stopniu ryzyka nastąpił między innymi w Banku Rozwoju Eksportu SA o 2 punkty procentowe. Jednakże podniesienie stóp procentowych przez NBP nie spowodowało wzrostu ogólnego oprocentowania kredytów w największych bankach komercyjnych, które po spadku na początku roku do poziomu 28-49,4% (dyskonto weksli 28-45%) utrzymywało się na niezmienionym poziomie do końca pierwszego kwartału. Średnia stopa procentowa natomiast spadła o około 0,7 punkta procentowego.

Można w tym miejscu pokusić się o stwierdzenie, że decyzja NBP o podwyższeniu stawek procentowych zasadniczo nie wywołała wzrostu oprocentowania, natomiast zahamowała jego spadek (w odniesieniu zarówno do kredytów, jak i do depozytów).

Dalsze zmiany stóp procentowych nastąpiły dopiero w kwietniu, a następnie w maju. Największe zmiany oprocentowania kredytów nastąpiły w BGŻ S.A., który

obniżając oprocentowanie depozytów, obniżył również o 1-3 punkty procentowe dolną granicę oprocentowania kredytów[8].

W czerwcu, w związku z kolejną zmianą oprocentowania NBP (tym razem NBP obniżył stopy procentowe), nastąpiła również zmiana minimalnego oprocentowania kredytów. Obniżka stawek kredytów dotyczyła większości banków. W ślad za zmianami oprocentowania depozytów banki obniżały oprocentowanie kredytów, z tą różnicą jednak, że oprocentowanie depozytów po raz kolejny obniżano silniej.

W wyniku obniżek w bankach komercyjnych, średnia minimalna cena kredytów spadła o około 2,7 punktu procentowego w stosunku do stanu w pierwszym kwartale. Wywołało to również spadek stóp procentowych w największych bankach do poziomu 26-46,8% (dla dyskonta weksli 26-41%).

Podobnie jak w okresach poprzednich, również w drugiej połowie 1995 r. w ślad za zmianą oprocentowania depozytów podążały zmiany w oprocentowaniu kredytów. Po 18 września więc, banki obniżały ceny oferowanych przez siebie kredytów, jednakże nie równocześnie i z różnym nasileniem[9]. W konsekwencji tych zmian zmniejszeniu uległo średnie oprocentowanie kredytów o około 2 punkty procentowe (czyli w sposób podobny do depozytów).

W ostatnim kwartale roku w odróżnieniu od depozytów ceny kredytów spadły o kolejne 2 punkty procentowe.

Podsumowanie

Na podstawie przeprowadzonej analizy możemy wyciągnąć pewne wnioski dotyczące kształtowania się stóp procentowych depozytów i kredytów pod wpływem polityki NBP.

Po pierwsze, zmiany stóp podstawowych NBP, w warunkach malejącego znaczenia kredytu refinansowego, były dla banków komercyjnych sygnałem, co do intencji banku centralnego oraz odzwierciedlały jego prognozę co do kształtowania

[8] W BPH SA obniżono o 2 punkty procentowe dolną granicę oprocentowania kredytów od 3 miesięcy do powyżej 3 lat, przy jednoczesnym obniżeniu o 2 do 3 punktów procentowych stóp od depozytów. W maju kolejnych obniżek stóp procentowych dokonały: PKO S.A., który obniżył o 3 punkty procentowe daną granicę oprocentowania kredytów, Bank Rozwoju Eksportu SA o 4 punkty, BPH SA o 2 punkty procentowe. Banki te obniżyły również średnio o takie same wielkości oprocentowanie depozytów.

[9] We wrześniu największych zmian dokonała PKO BP, która obniżyła oprocentowanie kredytów o około 4 punkty procentowe; o około 2 punkty procentowe obniżyły: PKO SA, BGŻ SA, BRE, Bank Śląski SA, WBK SA, Big Bank SA, BIG SA. Dopiero w październiku o około 2 punkty procentowe: PBI SA, Bank Gdański SA, BD-K w Lublinie.

się inflacji. Stąd też, **stopy procentowe od depozytów i kredytów z reguły zmieniały się w ślad za zmianami stóp podstawowych NBP**.

Jednak należy tu podkreślić, iż wpływ NBP na oprocentowanie depozytów oraz na oprocentowanie kredytów nie był taki sam. W wyniku siły tradycji oraz uznania przez banki komercyjne stopy kredytu refinansowego jako stopy odniesienia, **wpływ na oprocentowanie depozytów był bezpośredni**. Natomiast, ze względu na silne powiązania rynku depozytowego i kredytowego, sytuacja na rynku depozytowym oddziaływała na rynek kredytowy. Stąd można mówić o **pośrednim oddziaływaniu NBP na oprocentowanie kredytów**. Wskazują na to skala i różnokierunkowość zmian oprocentowania kredytów w bankach w stosunku do oprocentowania depozytów. Wielkość zmian stawek depozytowych była przeważnie większa aniżeli cen kredytów. Ponadto, w badanym okresie, zdarzało się, iż nie wszystkie banki, które dokonały obniżenia oprocentowania depozytów, równocześnie obniżały stopy procentowe dla kredytów.

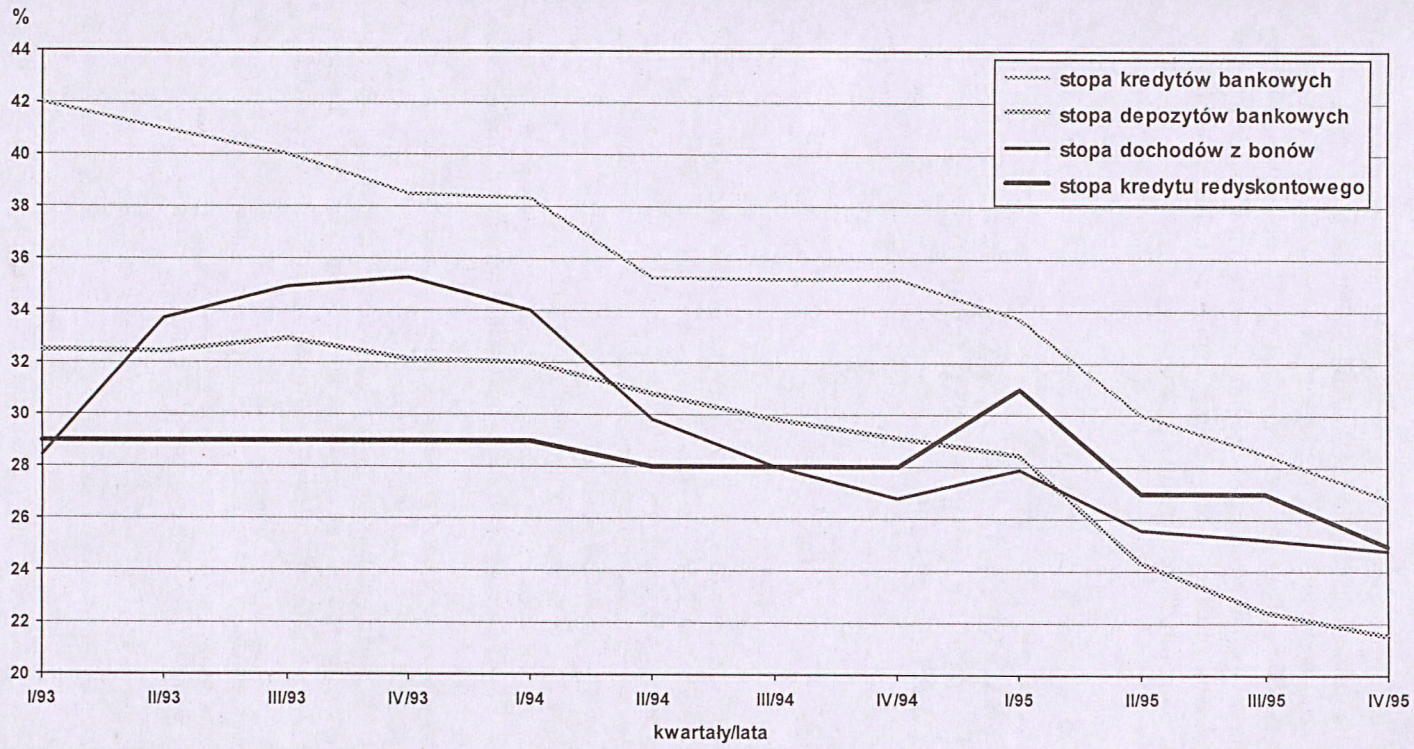
Po drugie, banki komercyjne kształtują stopy procentowe samodzielnie, na ich poziom zaś wpływają również inne czynniki brane pod uwagę w zarządzaniu pieniądzem w poszczególnych bankach. Takim czynnikiem okazał się wzrost udziału bonów skarbowych w aktywach banku, będący efektem istniejącej nadpłynności w systemie bankowym. Doprowadziło to do tego, że **stopy dochodowości kształtujące się na rynku międzybankowym zaczęły mieć wpływ na stopy depozytowe płacone przez banki, a pośrednio na stopy od kredytów udzielanych podmiotom niefinansowym**.

Z innej jednak strony, to samo zjawisko nadwyżki wolnych środków pieniężnych w bankach spowodowało, że banki nie były zmuszone zaopatrywać się w dodatkowe wolne fundusze na rynku międzybankowym, aby przeprowadzić akcję kredytową, same bowiem dysponowały ich wystarczającą ilością. Sytuacja taka doprowadziła do **ograniczenia wpływu stóp rynku międzybankowego na stopy procentowe od kredytów**.

Bardziej obrazowo omawiane zależności ilustruje wykres 2. Łatwo zauważyć, że stopy procentowe kredytów, wykazując tendencje zniżkowe, podążają raczej w ślad za zmianami stopy kredytu redyskontowego NBP. Z drugiej strony, nie można dopatrzeć się związku między oprocentowaniem rynkowym a oprocentowaniem kredytów. Stąd można wnioskować, iż nie istnieje bezpośrednia „przekładnia" stóp procentowych rynku międzybankowego na stopy procentowe od kredytów w bankach.

W związku z tym oceniając wpływ NBP na sytuację na rynku kredytowym, możemy powiedzieć, że bank centralny nie dysponuje możliwościami wywierania bezpośredniego wpływu na oprocentowanie kredytów bankowych. NBP może oddziaływać, jak wiemy, przez kształtowanie swoich stóp procentowych, jednakże za pośrednictwem rynku depozytowego; może również wywierać wpływ w wyniku przeprowadzenia operacji otwartego rynku, lecz w tym przypadku przy udziale dwóch ogniw pośredniczących – rynku międzybankowego i rynku depozytowego. W takiej sytuacji, odpowiedź na pytanie o siłę oddziaływania NBP za pośrednictwem wy-

BIBLIOTEKA AE

Wykres 2. Kształtowanie się średnich stóp procentowych kredytów i depozytów w bankach komercyjnych na tle średnich stóp dochodowości bonów skarbowych oraz stopy kredytu redyskontowego NBP (w ujęciu kwartalnym)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP oraz **G. Pietrzak**, Gospodarstwa domowe jako uczestnik bankowegorynku depozytowo-kredytowego w 1995 r., NBP, Departament Statystyki, Warszawa 1996

mienionych ogniw nie nastręcza poważnych problemów. Wielość pośredników występujących w mechanizmie transmisji impulsów banku centralnego oraz podwójna rola rynku depozytowego powoduje, że mocniejszy jest wpływ NBP przez rynek depozytów niż przez rynek międzybankowy. Natomiast ścisłe powiązania podstawowych stóp procentowych NBP ze stopami banków komercyjnych od depozytów i kredytów świadczą o tym, że działalność polskiego banku centralnego w dalszym ciągu ma w znacznym stopniu charakter polityki kredytowej.

DEVELOPMENT OF INTEREST RATES ON THE MARKET OF CREDITS AND BANK DEPOSITS IN THE YEARS 1993-1995

Summary

The paper analyses development of interest rates on the market of bank credits and deposits. A significant role in determination of interest rates is played by the policy of the National Bank of Poland. Never theless, along with decline in the share of credits from the central bank in refinancing commercial banks, the interest rate of the Central Bank became less important as a factor directly influencing interest on deposits in commercial banks.

Increased means owned by commercial banks resulted in their tendency to invest the means in treasury bonds. A consequence of this was a lower interest on deposits maintained until December 1995. The biggest decline in the rate on deposits concerned 3, 2 and 1-year deposits (May to August 1994 and March to June 1995). Therefore, the structure of changes in interest rates on deposits corresponded to the structure of interest rates on the inter-bank market where long-term deposits had lower interest.

The decline of the NBP interest rates did not have such a strong impact (as in the case of deposits) on the decline of interest rates on credits in commercial banks. After the changes introduced in March 1993, the interest rate on credits remained stable. Only slight corrections were made in 1994 and 1995.

Free monetary means owned by the banks contributed to the limited influence of the interest rates of inter-bank market on the interest rates on credits.

Therefore, it can be stated that the NBP does not have a direct influence on the situation on the market of credits.